

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

Затверджено
на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
факультету педагогічної освіти
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол № 1 від 28.08.2020 р.)

Завідувач кафедри проф. Островська К.О.

**Силабус з вибіркової дисципліни «Основи міжкультурної комунікації» (англ. мовою),
що викладається в межах ОПП для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Львів 2020 р.

Силабус дисципліни

ОСНОВИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ (англ. мовою)

2020-2021 навчальний рік

Назва дисципліни	Основи міжкультурної комунікації (англ. мовою)
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, вул. Туган-Барановського, 7
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Факультет педагогічної освіти, кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта / Педагогіка 016 Спеціальна освіта
Викладач (-і)	Лобода Вікторія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи
Контактна інформація викладача	ел. пошта: viktoriya.loboda@lnu.edu.ua +380672551735
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекційних/практичних занять (за попередньою домовленістю). Передбачені онлайн консультації в Zoom. Для погодження часу онлайн консультацій слід надіслати запит на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedagogy.lnu.edu.ua/course/osnovy-mizhkulturnoi-komunikatsii-anhl-movoiu

Інформація про дисципліну	Дисципліна «Основи міжкультурної комунікації» (англ. мовою) є вибірковою дисципліною зі спеціальності 01 Освіта/Педагогіка, 016 Спеціальна освіта для освітньої програми, яка викладається у VIII семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	<p>Курс «Основи міжкультурної комунікації» (англ. мовою) призначено для бакалаврів четвертого року денної та заочної форми навчання. Міжкультурна комунікація фокусується на важливості культури у нашому повсякденному житті та на способах взаємодії культури та її впливу на процеси спілкування. Ми живемо в епоху стрімкої глобалізації, у якій здатність до міжкультурної комунікації є обов'язковою для нашого ефективного функціонування на робочому місці та у світі. Цей курс покликаний підвищити чутливість до інших культур, а також підвищити нашу обізнаність про власні культурні традиції та контекст (соціальний, культурний та історичний), у якому ми живемо та спілкуємось.</p> <p>Курс знайомить студентів із феноменом культури у широкому розумінні цього поняття та застосовує його як до соціальної, так і до професійної сфери.</p> <p>В курсі вивчаються та висвітлюються основні теоретичні проблеми та культурні критерії/виміри, що ілюструють проблеми спілкування з культурами та ідентичностями у всій їх складності. Представлено та проаналізовано низку теоретичних моделей. Протягом семестру студенти дізнаються, як найкраще підходити до вирішення міжкультурних проблем та викликів та як збільшувати ймовірність успішного вирішення таких питань.</p> <p>Наприкінці курсу студентам отримають завдання – підготувати та представити вичерпний міжкультурний звіт, який повинен охопити всі матеріали, моделі та проблеми, підняті на заняттях протягом усього семестру.</p>
Мета та завдання дисципліни	<p>Метою нормативної дисципліни «Основи міжкультурної комунікації» (англ. мовою) є сформувати у студентів систему уявлень про теорію і практику міжкультурної комунікації та підвищити рівень культурного інтелекту та обізнаності студентів, що передбачає виконання наступних завдань:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дослідити культурну самосвідомість, іншу культурну свідомість та динаміку, що виникає у взаємодії між ними; - зрозуміти, як процеси спілкування відрізняються між культурами; - визначити проблеми, які виникають внаслідок цих відмінностей у міжкультурній взаємодії, та вивчити способи їх творчого вирішення; - розкрити важливість ролі контексту та влади у вивченні міжкультурної комунікації; - набути знань, навичок та ставлення, що підвищують міжкультурну компетентність;

<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник / Ф. С. Бацевич. – 2-ге вид., доп. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 376 с. 2. Гестеланд Р. Р. Кросс-культурное поведение в бизнесе / Р. Р. Гестеланд. — Днепропетровск : ООО Баланс-Клуб , 2003. — 189 с. 3. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу : монографія / І. О. Голубовська. — К. : Логос, 2004. — 284 с. 4. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація : навч. посіб. / В. М. Манакін. — К. : ВЦ «Академія», 2012. — 288 с. 5. Hall, Edward T., Hall, Mildred Reed. Understanding Cultural Differences / Mildred Reed, Hall. — Yarmouth, Maine : Intercultural Press Inc., 1990. 6. Hofstede, Geert. Cultures and organizations: software of the mind / Curt Hofstede. — London : McGraw-Hill Book Company (UK) Limited, 19 Hofstede, G. & Peterson, M.F. National values and organizational practices. In N. M. Ashkanasy, C. P. M. Wilderom & M. F. Peterson (Eds), Handbook of organizational culture and climate ; London: Sage, 2000. — 401—591. 7. Holliday A., Hyde M., Kullman J. Intercultural Communication: an advanced resource book. – Routledge, 2004. – 250 p. 8. Novinger, Tracy. Intercultural Communication: a Practical Guide / Tracy Novinger. — Austin, TX : University of Texas Press, 2001. — 230 p. 9. Thomas A., Kinast E.-U., Schroll-Machl S. Handbook of Intercultural Communication and Cooperation. Volume 1: Basics and Areas of Application. 2nd revised edition. - Vandenhoeck & Ruprecht, 2010. – 416 p. 10. Wierzbicka Anna. Understanding Cultures through Their Key Words (English, Russian, Polish, German, and Japanese) / Anna Wierzbicka. — New York, Oxford University Press, 1997. — 328 p.
<p>Обсяг курсу</p>	<p>50 години аудиторних занять. З них 20 годин лекцій, 30 годин практичних занять (для студентів денної форми навчання)</p> <p>20 години аудиторних занять. З них 10 годин лекцій, 10 годин практичних занять (для студентів заочної форми навчання)</p>
<p>Компетентності та програмні результати навчання (за освітньою програмою)</p>	<p><i>Загальні компетентності</i></p> <p>ЗК-1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК-3. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК-4. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей предметної області, її місця у загальній системі знань про</p>

	<p>природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК-5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК-6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК-9. Здатність працювати в команді.</p> <p><i>Фахові компетентності спеціальності:</i></p> <p>ФК.-3 Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації в процесі професійно-корекційної і навчально-реабілітаційної взаємодії.</p> <p><i>Програмні результати навчання:</i></p> <p>РН 7. Поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальної освіти з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.</p> <p>РН 8. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією.</p>
Ключові слова	<p>Взаємодія, експресивне та імпресивне мовлення, мовленнєва діяльність, мовна особистість, адресат, адресант, апперцепція, білінгвізм, дискурс, когнітивні спотворення (викривлення), культурна ідентифікація, лакуна, контекст, емпатія, соціалізація, теорія культурних вимірів, денотативне та конотативне значення, експліцитний та імпліцитний смисл, концептуальна картина світу, культурема, комунікативні табу, конфлікт у міжкультурній комунікації, культурний код, культурний контекст, ксенофобія, лінгвокультурна взаємодія, міжкультурні відмінності.</p>
Формат курсу	Очний
теми	ДОДАТОК (схема курсу)

Підсумковий контроль, форма	залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з дисциплін «Іноземна мова» (англ.), «Історія української культури», «Філософія».
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	При викладанні навчальної дисципліни використовуються різноманітні традиційні та сучасні, особистісно-орієнтовані методи та прийоми. При цьому навчання є студентоцентричним та здійснюється через залучення до активної практичної діяльності. Зокрема, лекція, бесіда, демонстрація прикладів; для активізації навчального процесу передбачено застосування кейс-методу, занять-дискусій, інших інтерактивних методів навчання (робота в парах, командна робота, мозковий штурм).
Необхідні обладнання	Мультимедійний проєктор, ПК, фліпчарт, маркери.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Робота на 30 практичних заняттях: 60 балів Виконання групового завдання: 10 балів Письмове індивідуальне завдання (есе) – 30 балів</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що завдання самостійної роботи до кожної теми, виконані здобувачами вищої освіти, будуть їх оригінальними міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших здобувачів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Студенти зобов'язані дотримуватися усіх термінів, визначених для виконання усіх видів запланованих видів навчальної роботи.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу з навчальної дисципліни перевіряється шляхом усного опитування, поточного програмованого контролю знань, оцінки умінь аналізувати проблемні ситуації. Водночас обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача вищої освіти під час практичних (семінарських) занять. Неприпустимими є</p>

	<p>користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання. Семестрова підсумкова оцінка визначається як сума балів з усіх запланованих видів навчальної роботи та екзамену.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
Питання до заліку (теми есе, приклади)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формальна міжкультурна комунікація 2. Міжкультурна комунікація та діалог 3. Міжкультурна комунікація та лідерство 4. Міжкультурна комунікація – приклади стилів 5. Лінгвістика та міжкультурна комунікація 6. Моделі міжкультурної комунікації 7. Ідентичність, громада та інтернет 8. Мова і ноосфера 9. Єдність законів природи, мов і культур 10. Мовні картини світу.
Опитування	По завершенню курсу студентам надано анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу.

ДОДАТОК
Схема курсу

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в Інтернеті	Завдання, год.	Термін виконання
1.	Тема 1. Теоретичні основи міжнародної комунікації та співпраці. Культура та культурні стандарти. Національні та організаційні культури.	Лекція, 2 год.	1, 4, 10	Опрацювати матеріали лекції.	1 тиждень
2.		Практичне заняття, 3 год.		Розкрити питання: 1. Теоретичні основи міжнародної комунікації та співпраці. 2. Культура. Культурні стандарти. 3. Національні та організаційні культури.	1, 2 тиждень
3.	Тема 2. Культурні виміри. Міжкультурна перцепція.	Лекція, 2 год.	4, 7, 8	Опрацювати матеріали лекції.	3 тиждень
4.		Практичне заняття, 3 год. Аналіз кейсів		1. Культурні виміри. 2. Міжкультурна перцепція. 3. Міжкультурні контакти, приклади.	3, 4 тиждень
5.	Тема 3. Основні категорії міжкультурної комунікації: нація, народ, етнос. Національно-етнічна свідомість. Менталітет. Етос. Конфлікт «свого» і «чужого». Національний стереотип. Національно-культурний символ.	Лекція, 2 год.	1, 2, 3, 8	Опрацювати матеріали лекції	5 тиждень
6.		Практичне заняття, 3 год.		1. Нація, народ, етнос. 2. Національно-етнічна свідомість. 3. Менталітет 4. Етос 5. Конфлікт «свого» і «чужого» 6. Національний стереотип 7. Національно-культурний символ	5, 6 тиждень
7.	Тема 4. Картина світу як віддзеркалення свідомості. Мовна картина світу. Концептуальна	Лекція, 2 год.	5, 7, 8	Опрацювати матеріали лекції.	7 тиждень

8.	картина світу. Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу. Ціннісна картина світу. Національні цінності.	Практичне заняття, 3 год. Презентація, дискусія. Робота у малих групах.		1. Картина світу як віддзеркалення свідомості. 2. Мовна картина світу. 3. Концептуальна картина світу. 4. Чинники відмінностей між мовними і концептуальними картинами світу. 5. Ціннісна картина світу. 6. Національні цінності.	7, 8 тиждень
9.	Тема 5. Часова і просторова картини світу. Сутність вербальної комунікації. Звуковий аспект мови. Лексика і фразеологія.	Лекція, 2 год.	1, 2, 10	Опрацювати матеріали лекції	9 тиждень
10.	Лексична конотація в мовних культурах	Практичне заняття, 3 год. Дискусія. Обговорення прикладів когнітивних викривлень.			
11.	Тема 6. Внутрішня форма слова. Міжмовні омоніми. Безеквівалентна лексика і фоніві знання. Звертання. Інші способи мовного вираження національної специфіки	Лекція, 2 год.	3, 10	Опрацювати матеріали лекції	11 тиждень
12.		Практичне заняття, 3 год.			

				знання. 4. Звертання в різних культурах. 5. Способи мовного вираження національної специфіки.	
13.	Тема 7. Сутність, основні види і функції невербальної комунікації. Мовчання як форма комунікації. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. Зовнішній вигляд і одяг. Мова тіла. Паралінгвальні засоби комунікації. Проксеміка.	Лекція, 2 год.	2, 3, 8	Опрацювати матеріали лекції	13 тиждень
14.		Практичне заняття, 3 год. Робота у групі, обговорення кейсів.		1. Види і функції невербальної комунікації. 2. Мовчання як форма комунікації. 3. Міжкультурні відмінності невербальних кодів комунікації. 4. Зовнішній вигляд і одяг. 5. Мова тіла. 6. Паралінгвальні засоби комунікації. 7. Проксеміка.	13, 14 тиждень
15.	Тема 8. Культура матеріальна і духовна. Мова як невід'ємна частина культури. Гіпотеза лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа: структура мови визначає структуру мислення і спосіб пізнання зовнішнього світу. Національно-культурна специфіка слова. Дві точки зору на прояв культури в слові: лінгвістична та психолінгвістична. Розуміння фонового знання як пресуппозиторного.	Лекція, 2 год.	1, 10, Інтернет-ресурси	Опрацювати матеріали лекції	15 тиждень
16.		Практичне заняття, 3 год.		1. Соціум. 2. Національно-культурна специфіка мовленнєвої і не мовленнєвої поведінки. 3. Роль соціалізації у формуванні мовної особистості. 4. Особливості поведінки у міжкультурній комунікації. 5. Соціально-символічна регуляція поведінки співрозмовника.	15, 16 тиждень
17.	Тема 9. Лакуни – базові елементи національної специфіки лінгвокультурної спільності, що утрудняють розуміння фрагментів тексту реципієнтами інших культур. Типи лакун: лексичні, граматичні, стилістичні. Національно-специфічні (лакунізовані) особливості мовлення.	Лекція, 2 год.	1, 3, 4, 6, 10	Опрацювати матеріали лекції.	17 тиждень
18.		Практичне заняття, 3 год.		1. Теорія широко- і вузько-контекстних культур Е. Холла. 2. Теорія культурних вимірів Г. Хофштеде.	17, 18 тиждень

	<p>Етикетні характеристики актів спілкування, рольові особливості спілкування, номенклатура текстових стереотипів. Основні ознаки лакуни: незрозумілість, незвичність, чужість. Зіставлення у процесі міжкультурної комунікації «образів» культур. Терпимість (толерантність) – умова нормального розвитку суспільства. Мовленнєва поведінка при вивченні іноземної мови. Природний і штучний білінгвізм. Рецептивний, репродуктивний і продуктивний білінгвізм. Помилки при вивченні іноземної мови, поняття інтерференції. Мовлення іноземця. Культурний шок і аккультурація, її етапи. Лінгвістичний шок, способи оптимізації міжкультурної комунікації. Інтеркультурні контакти.</p>			<ol style="list-style-type: none"> 3. Теорія культурної грамотності Е. Хірша. 4. Багатомовність в аспекті етнопсихологічних досліджень. 5. Білінгвізм. 6. Національно-специфічні (лакунізовані) особливості мовлення. 	
19.	Тема 10. Типи культур: за контекстною спрямованістю, за спрямованістю мети діяльності, за дистанцією влади, за ставленням до невизначеності, за гендерною ознакою.	Лекція, 2 год.	4, 5, 6, 7.	Опрацювати матеріали лекції.	19 тиждень
20.	Типологічні особливості української та британської/американської культури. Міжкультурні стилі комунікації. Міжкультурні особливості комунікативної поведінки.	Практичне заняття, 3 год.			
25.	Залік	Письмова робота (есе)			21 тиждень